

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emerich Lesner.
Meinrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelks Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Marciyl & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colônă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifi și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 or. sên 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U I L X I I I

"GAZETA" iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țintu și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etegit
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un ar
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 or.
v. a. sên 15 bani. — Aștă abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 83.

Brașov, Miercuri 14 (26) Aprilie.

1899.

Era denunțaiunilor.

Par' că anume ar fi voit Pro-
vedința, ca tocmai în momentele
decisive, când preoțimea noastră stă
înaintea întrebării, ce atitudine se
ia față cu legea privitoare la întregi-
rea venitelor preoțesci, se trimită
un fulger, care străbătând întunere-
cul nopții se lumineze de-odată totă
împrejurimea, ca ochiul călătorului
se vadă prăpastia, ce se deschide
înaintea lui și se-și cunoască calea, pe
care trebuie să apuce, ca să scape
cu oșele întregi.

Acastă fulgerătură a venit de
astă-dată dela ministrul unguresc al
dreptății, în forma unei ordonanțe,
ce a dat-o fără îndoelă la cererea și
insistența ministrului unguresc al în-
vătământului și al cultelor și care
ordonanță introduce era denunțai-
unilor *ex officio* asupra purtării mo-
rale și politice a preoților și formeză
cea mai amară satiră față cu noul
regim poreclit al legii, al dreptului
și al dreptății.

Cei ce au crezut, că dără— dără
se va găsi o ușiță ca executării arti-
culului de lege 14 din 1898 asupra
congruei să i-se pôtă da o astfel de
soluțiune, încât să fiă ajutat și lipsei
celei mari, în care trăesce o parte
însemnată a preoțimei noastre, și se
pôtă rămâne și preotul preot, cum
cere rânduiala bisericeii, ca să fiă
credinciosul și devotatul ei servitor
și se-și pôtă implini și mai departe
apostolica chiamare în sinul credin-
cioșilor, pentru care gata trebuie să
fiă întotdeauna a-și da și sufletul—cei
ce au crezut această pot să vadă acum
totă realitatea, cum le rinjesce de hi-
dos. Pot să vadă și se se convingă din
amintita ordonanță ministerială, că
în realitate nu se tracteză de ajuto-
rarea lor și de înaintarea marilor
scopuri ale bisericelor, ci e vorba
numai de aceea, ca prin ajutoarele,
ce se vor da din visteria statului
preoților în mod personal, aceștia
să fiă supuși trupesce și sufletesce
altui for și altei discipline străine
de biserică, care din slujitorul sme-
rit al altarului, din pacinicul și de-
votatul propovăduitor al iubirei creș-
tine, din păstorul credincios al tur-
mei sale, să facă o uelță a stăpâ-
nirii lumesci, un agent pasionat al
agitațiunilor vremelnice ale politiceii
militante de rassă.

Ordonanța ministrului de justi-
țiă, pe care am publicat-o în nume-
rul de ieri, de care voim să vorbim,
e scurtă, dăr ea cuprinde totuși toate
aberațiunile politice nenorocite, care
tinde cu tot-adinsul de a face din
cetățenii conscii de demnitatea lor,
de dreptul și de chiamarea lor față cu
biserica și nêmul căruia aparțin și
cu patria lor, nisce instrumente vile
ale puterii de stat.

Amintita lege dela 1898 dis-
pune în paragraf 7, că nu va pôtă
fi împărțait din ajutorul de stat
pentru întregirea venitului său și,
dēcă a fost împărțait, pierde ajuto-
rul „acel preot, care se face culpa-
bil de vr'un delict grav moral ne-
demn de poziția sa, sêu care mani-

festă o purtare contrară statului, și
din cauza acêsta a fost pedepsit prin
sentința judecătoreii penale, sêu pe
cale disciplinară“.

Au mai vorbit la timpul sêu
despre acest paragraf și despre ur-
mările fatale, ce va trebui să le aibă.
Dăr după ce a devenit lege, nu ar fi
surprins pe nimeni, că puterea ese-
cutivă ia măsură pentru a-l duce în
deplinire. Ce vedem însă în ordon-
nanța din cestiune? Ea nu se măr-
ginesce a cere dela judecătoreii de
cerc investite cu jurisdicțiune penală
să raporteze ministrului de culte și
instrucțiune publică, fără amânare,
or-ice sentință ori decisiune luată
contra vre-unui preot și ajunsă în vi-
gore, ci pretinde, ca toate denunțai-
țiunile și plângerile, ce se vor adresa
de cătră ori și cine acelor organe
justitiare, să se comunice imediat
dimpună cu „datele“ ce le vor avé
la dispozițiă, ministrului de culte,—
și încă fără de-a mai ține sêmă,
dēcă acele denunțări și plângeri pot
forma ori nu basa pentru o proce-
dură penală.

Dispoziția acêsta deschide por-
țile tuturor îmboldurilor rele ale
urei și invidiei personale, ale patii-
mei de partid și de rassă, și intro-
duce un regim al denunțaiunilor
în massă, ca și care mai îngrozitor
nu s'a pomenit nici în statele cele
mai despotice. Căci să ne închipuim
numai, ce se pôte nasce din acel
ordin, când se vor pune în mișcare
acele denunțaiuni din cauza așa
numitei „atitudine contrară statu-
lui“, ne mai vorbind de arătările
făcute asupra delictelor morale, pen-
tru carî singurul for competent dis-
ciplinar este biserica, ér nu guver-
nul, căruia legea i permite în pri-
vința acêsta o ingerință atât de
fatală.

Ministrul de justițiă a aflat de
bine a reimprespeta organelor justi-
tiare definițiunea, ce o dă legea dela
1893 așa dîsei „direcțiunii contrare
statului“. Acolo se califică ca duș-
măniă în contra statului între altele
și „or-ice faptă comisă prin graiū,
ori prin scris în contra caracterului
național al statului“ și or-ice faptă
îndreptată „în contra aplicării lim-
bei statului determinată în lege“.

Să ne cugetăm, ce teren larg
nu se oferă denunțaiunilor de tot
felul și numai pe basa acêsta. Dăr
nu voim să discutăm aici relele
etecte posibile ale legilor, ci voim
să arătăm numai cât de mult se în-
rêutătesce situațiunea preoțimei în
fața unor dispozițiuni, cari introduc
în biserică închisițiunea statului și vol-
nicia puterii polițienesci a lui. Și ce
este mai agravaut, acele măsură poli-
țienesci se estind asupra întregii
preoțimi fără privire la aceea, dēcă
primesce ori nu ajutoare dela stat.

În ce situațiune va ajunge însă
preotul atunci când va mai recurge
și la ajutorul statului și va mai
atârna și materialicesce dela guvern?

Acêsta ș'o pôte fie-care închi-
pui. Nu va înțelege însă nimeni cum
se pôte uni un ordin atât de volnic
și fâțiș ilegal, ca cel din cestiune,

cu devisa mult bucinată a ministru-
lui președinte. Evident, că ordon-
nanța calcă §. 7 al legii Congruei
din 1898. Re-mai mult, calcă prin-
cipiul legii fundamentale, prin care
se stabilesc puterea judecătorească
în stat, căci calcă garanța funcțio-
nării ei independente punându-o în
serviciul autorității politice.

Când am vëdut, că ministrul
Wlassics intră în noul cabinet, am
sciut cum stăm cu „adevărul libe-
ralism“ proclamat de șeful lui și n'a
mai fost de lipsă să ne asigure mi-
nistrul de finance Lukacs, că în po-
litica de naționalitate guvernul actual
va păși în urmele guvernului Banffy.
Ordonanța din cestiune ne arată
însă ceva mai mult: Wlassics din
„noua eră“ a întrecut pe Banffy din
era vechiă, căci ceea ce a pretins
el dela ministrul de justițiă și i-a acor-
dat acesta în ordonanța sa; este su-
perlativul măsurilor de prigonire ale
șovinismului dominant.

Din Austria. „Narodni Listy“ serie
intr'unul din numerii săi din urmă, că ju-
decând după cele mai bune semne, legea
de limbă în Austria se va regula totuși cu
ajutorul §-lui 14. Fôia cehă comunică tot-
odată principiile fundamentale, ce le-ar cu-
prinde legea de limbă provizoriă, și dîce
între altele: că guvernul peste tot nu are
dreptul să dea o lege de limbă pe baza
§-lui 14; că parlamentul vienes nicî-odată
nu pôte fi îndreptățit a derima asupra unei
legi de limbă generale. De încheiere dîce:
Dēcă planul este într'adevăr acela, care
se vestesce, el ar vătăma §-ul 19 din legea
fundamentală de stat, căci el nu cetesce
egala îndreptățire, ci numai reciprocitatea,
ér și acêsta imperfect, spre paguba directă
a poporului cehio.

Din Bucovina.

(Desbatere scolară în dietă.)

De câte-va zile dieta Bucovinei este
teatrul unor lupte mari pe tema scolară.
Discusiunile pe acêstă temă sunt fôrte
agitate.

În ședința de Joi a dietei au vorbit
câți-va oratori români aducând argumente
puternice în contra politiceii guvernului pe
acest teren.

D-nul br. George Vasilco, luând cu-
vântul în numele clubului român, drept în-
ceput cită o vorbă a împărătesei Maria
Teresia, că „șcôla nu e politică“, și indică
dîcând, că marea împărătesă nu s'a gândit
vr'odată, că cestiunile școlare vor deveni
eminamente cestiuni politice în țerișora,
care s'a alăturat monarchiei tocmai sub stă-
pânirea ei. Viéta tuturor partidelor — con-
tinuă oratorul — culminează în Bucovina
în afacerile școlare și se pôte dîce, că șcôla
este focularul vieții naționale și politice.
Arată, că în Bucovina nu s'au realizat pos-
tulatele școlare cuprinse în legi. Dēcă plân-
gerile Polonilor în direcțiunea școlară sunt
îndreptățite, atunci mult mai grave și mai
îndreptățite sunt plângerile Românilor. Șcô-
lele Bucovinei nu sunt menite să crească
Galiției cetățeni, fiind-că Galiția are de
unde se îngriji pentru ai săi. Critică
șcôla poporală și dîce, că ea nu corăspunde
nici scopului, nici chemării sale. Causa tu-
tutor reilor este abuzul, ce se face cu limba

germană. Oratorul declară, că stimdeză drep-
turile Germanilor, le recunoșce cultura și
munca civilizatorică, dăr nu pôte admite,
ca poporul român să învețe în
limba germană, să învețe a ceti și serie
nemțesce, când nu scie o bôbă nemțescă.
Acest metod deteriordeză și nimicesce învê-
tământul național.

D-l archimandrit E. Ciuntuleac vor-
bind de cultivarea limbei române, accen-
tuează dorul Românilor de a nu sta în pri-
vința acêsta mai jos decăt Rutenii. Din
tote părțile se accentuează necesitatea, ca
poporațiunei să i-se dea posibilitatea de a
se pôte înțelege cu autorități publice. E
necesar decî, ca deja în șcôlele medii să
fiă obligătore învêțarea limbilor țerii. Des-
voltarea puterilor intelectuale ale poporu-
lui este o cestiune ideală a tuturor popô-
relor. Cine admite sugrumarea poporului
sêu, nu e numai renegat, ci și un trădător
al patriei. Cinci sferturi de secol a supt
poporul cultură germană, și nu s'a întărit
cine scie ce. Lăsați-l să se desvôle în spi-
ritul sêu, căci toate miserile, ce se vëd în
țera acêsta, ne îndemnă să insistăm din
tote puterile pe lângă învêțământul na-
țional.

În ședința de Vineri au vorbit d-nii
Dr. I. de Volcinski în cestiunea șcôlelor,
Dr. I. cav. de Flondor a interelat pe pre-
sidentul țerii în cestiunea insultei faptice,
la care a fost espus studentul în drept E.
Șișanschi din partea organelor siguranței
publice, când a fost deținut după demons-
trațiunea dela gară în contra metropolitu-
lui Arcadie; Miron M. Calinescu a constatat
de asemenea regres pe terenul învêțămên-
tului; br. G. Vasileo în cestiune personală.
A luat apoi cuvântul

D-nul Dr. George Popovici. Citând
sentința unui străin, dăr versat în materiă
despre învêțământul în Bucovina, ține să
constate, că pentru starea miseră, în care
se află culturalicesce poporul nostru, la
nici un cas nu pôte fi făcut poporul res-
ponsabil, căci cel mai mare adversar al
poporului trebuie să recunoască, că poporul
român are cel puțin atâta inteligență și
este de cultură, ca poporul din Alpi. Dēcă
cu toate acestea este înapoiat în cultură po-
porul, nu el pörtă vina, ci sistemul, care
este ostil intereselor culturale ale popora-
țiunei. După acêsta caracterisdeză oratorul
în propoziții lapidare și cu fapte notrice,
cum întregul sistem lucrdeză într'acolo, a
reținé cu forța poporul în desvöltarea sa
și ca acêstă procedere să aibă la aparență
un motiv, arată, cum birocrația a creat
fantomul iredentismului. Mai departe arată,
că dēcă totuși poporul nostru face pro-
grese culturale, apoi acêsta nu este meri-
tul politiceii școlare, ci este un progres fă-
cut chiar în butul tendințelor actualului
sistem.

Trece apoi la tendințele de slavizare
citând cazul Ieremijozuk la universitate,
subvenționarea Rușilor tineri și numărôse
casuri din șcôlele poporale. În fine apos-
trofdeză pe Germani, cari protegdeză astăzi
slavisarea, arătând, că singurul sprijin și
ajutor al Germanilor în contra slavisirii
sunt Români, și dēcă Germanii dau mână
de ajutor tendințelor de slavizare, taie
crénga de sub ei înși-și, căci numai atâta
vreme vor fi Germani în Bucovina, câtă vreme
Românii vor avé rolul conducător. Cu căderea
Românilor nu mai are reson de esistență
nici autonomia Bucovinei și nimic nu mai
îndreptătesce esistența separată a Bucovi-

nei. Mărtea noastră este și mărtea voastră! Frângeți-ne puterea și ridicăți pe Ruși și veți peri cu noi dimpreună în nămolul rusismului.

Desbaterea din ședința de Sâmbătă a fost tot atât de importantă.

Revistă externă.

Francia, Germania și Rusia.

Foile rusești scriu de un timp încôce cu mare surprindere, că raporturile dintre Francia și Germania s'au îmbunătățit esențial în timpul din urmă. „*Novoie Vremia*“ dice, că Germania umblă atât de mult după amicitia Francei, încât folosește ori-ce mijloc, carî ar pute să amelioreze acele raporturi. Germania și-a câștigat în Paris câte va personagu politice și câte-va influente, cu al căror ajutor face reclam pentru împăcarea Francesilor cu Germanii. Poporul francez însuși întâmpină cu răscăl și neîncredere tendințele acestea, deși vestitorii necesității împăcării argumentează cu aceea, că și Rusia doarece amicitia franco-germană. „*Novoie Vremia*“ observă, că omezi de încredere germani cutrieră tôte părțile Francei vestind, că încercările de pace sunt sprijinite de Rusia, cu tôte-că acesta este departe de adevăr, deo-ace Rusia n'are nici o cauză a lua o ast-fel de poziția. În fine fôia rusescă exprimă speranța, că poporul francez va recunoșce în viitor cât de mult amicitia lui cu Germania periclitază tôte foloșele numărôse ce i-le garantază Francei poziția ei actuală internațională.

Prietiniță anglo-italiană. Regele Italiei, care în călătoria lui din Sardinia a fost primit pretutindeni cu mare însuflețire, fû sârbătorit la 22 l. c. de către Englesi. În *Golfo degli Aranci* s'a prezentat înaintea lui escadra englesă, cu care ocaziune muzica italiană a cântat imnul engles, ér muzica englesă imnul italian. Regele a ținut revistă asupra escadrei englese, după-care a participat la dejunul ce s'a dat pe vaporul engles „*Majestic*“. Aici admiratul engles *Ravson* a primit pe regele Umberto în sunetul muzicii și în bubuit de tunuri. La toastul ce l'a ridicat în onôrea sa admiratul *Ravson*, *Umberto* a răspuns, că Italia a văduț tot-déuna bucuros fâlfâind drapelul engles lângă drapelul italian, ca semn al păcii și sentimentelor intime de sinceră prietiniță, apoi goli paharul în sănătatea reginei Victoria, a armatei și marinei englese. După amiazi regele a dat un prânc pe vaporul „*Savoya*“ la care a invitat pe admiratul engles și întreg corpul ofițeresc al escadrei englese.

Miscarea în Macedonia. Din *Belgrad* se anunță, că situațiunea în Macedonia devine pe di ce merge tot mai seriôsă. Agentul diplomatic sârbesc din Constantinopol a adresat Pôrtei o notă, cu provocarea să facă ordina în vilaetul *Kosovo* și în Macedonia peste tot, căci pentru urmări numai Turcia pôte fi responsabilă. Nota avertisază serios Pôrta la pericolele ce sunt în ajun de-a isbucni, și pretinde observarea strictă a reformelor promise în legi. Pôrta se îngrijéscă, ca egala îndreptățire să se valideze și să procedă cu măsură egală în afacerile justițiare, fără deosebire de mohamedan, ori creștin. Oficiôsă „*Serbszke Novine*“ provôcă de asemenea fôrte energie Pôrta să se gândescă odată de-a pune capăt esceselor Arnăuților și Albanilor mohamedani, căci *poporul sârbesc nu mai pôte tolera liniștit persecuțiunile la care sunt espuși conaționalii săi din Macedonia*. Fôia sârbescă provôcă și pe guvernul din *Belgrad* la pășire energică, ér tinerimea sârbescă, mai ales cea din *Belgrad*, ține dese adunări în care discută cauza fraților asupriți din imperiul musulman. În sinul Sârbilor peste tot se observă o mișcare seriôsă și agitațiunea e atât de mare, încât ea ușor pôte deveni provocătore și periculôsă, decât Turcia nu va face ordine în Macedonia.

SCIRILE ȚILEI.

— 13 (25) Aprilie.

† Alexandru Filip. Din *Abrud* so-sesse scirea tristă despre încetarea dir-viétă a avocatului *Alexandru Filip*, unu dintre fruntașii români din Munții apuseni, care a luat parte la tôte întrunirile nôstre naționale și era totdeuna în șirurile celor dintâii, când se tracta de-a contribui pentru scopuri filantropice și naționale. *Alexandru Filip* a fost unul dintre principalii întemeiători ai Societății de mine „*Concordia*“ din *Abrud*, care a realizat frumoșe câștiguri. Răsposatul a fost și membru în direcțiunea societății „*Tipografia*“, care editază „*Tribuna*“. Afiăm, că înmormântarea va fi mâne, Mercuri, în 26 Aprilie în *Abrud*. Adresăm condolențele nôstre profunde soției și familiei răsposatului.

Păpuși în costum românesc. Cetim în „*Patria*“ din *Cernăuți*: Publicul cernăuțean este de câte-va zile plăcut surprins prin o esposiția mică de păpuși în costum românesc. O afluență imensă de privitori se aglomeră la vitrina d-lui *Balter* din strada principală, spre a admira grupa frumoșă de păpuși, carî represintă portul din tôte părțile Bucovinei, ba chiar și din Moldova. Costumurile dragălașe, artistice lucrate, oferă un aspect răpitor și sunt lucrate de zelôsa nôstră naționalistă *Sofia Stefanovici*. Esposiția această mică are scopul de a populariza cât se pôte de mult pitorescul nostru costum național, recunoscut până și de străini ca cel mai original și unic în felul său. Intru cât am aflat, o firmă renumită din Viena s'a interesat deja în direcțiunea această și încurând va face mari comande spre a-le lifera în întreaga lume. După informațiunile, ce le avem, se vor lucra mai multe costume și pentru esposiția din Paris din 1900. Câte va din păpuși sunt deja vândute.

Societatea Academia română din Berlin. dorind a-și largi orizontul activității sale și afară de principiul de cerc format pentru încurajare la studii prin întruniri și conferințe săptămânale, a aranjat la 5 (17) Aprilie a. c. la Hotel-Central din Berlin o serată literară musicală, care a fost onorată de prezența însuși a ministrului român de-acolo. Programul bogat, cu care au luat parte pe lângă membrii coloniei române, cum: *D-na Grigoro-vitza*, *d-ra Stănescu*, *d-nii Jiteanu*, *Gorsky*, *Hosipeanu*, și câți-va artiști musicali filoromâni dinafară, a fost executat de minune luând la urmă caracterul unei petreceri române adevărat familiare și suntem obligați să o spunem, că întreaga reușită a acestei frumoșe întruniri sociale a Românilor în mediul rigid al vieții dîlnice din Berlin, se datorece neobositului zel al președintelui societății, d-lui prof. dr. *Grigoro-vitza*.

Mobilizare de probă. „*N. W. Tagblatt*“ are scirea, că ministerul de război a hotărît să se facă în curând o mobilizare de probă cu câte-va regimente. Dela ocuparea Bosniei și Hertegovinei, ministerul de război n'a avut prilej de-a face exerciții de felul acesta. Acum însă a decis ca în Viena să mobilizeze regimentul „*Hoch-und Deutschmeister*“, ér în *Budapesta* unul din regimentele artileriei de câmp, ce se află în garnisôna de-acolo.

Nu este ciumă. Se vestise din Paris, că într'un mare magazin de noutăți s'au ivit trei casuri de ciumă. O notă oficială a prefecturei poliției din capitala franceză, publicată în urma unei anchete personale făcută de prefectul poliției, declară, că scirile ce au circulat asupra amintitelor casuri de ciumă la Paris, sunt cu desăvârșire neadevărate.

Sarcofag roman. În comuna *Dobos* din comitatul *Albei regale* s'a aflat o interesantă antichitate. Nisec muncitori săpau în curtea unui proprietar și de-odată dădură peste o lespede de piatră puternică. Săpând mai adênc au dat peste un mare sarcofag lung de un stângin și mai bine. La o parte a sarcofagului se afla o statuă de piatră ruptă, care însuși avea unele părți

întregi, mai ales pieptul și capul. Pe cealaltă parte a sarcofagului sunt sculptate în piatră numerile romane I și V. În sarcofag însuși se află un schelet de om. Interesanta descoperire va fi trimisă Muzeului din Pesta.

Monarchul în Gődöllö. Din Viena se anunță, că probabil Sâmbăta viitoare, Maj. Sa monarchul va merge la Gődöllö, unde va petrece timp de trei săptămâni și în 21 Maii se va reîntorci la Viena, ca să fiă de față la festivitățile desvélirii statuei equestre a arhiducelui *Albrecht*.

Rușii în Palestina. De când împăratul Germaniei a făcut călătoria lui în Palestina, tôte națiunile și confesiunile și-au pus de gând să-și întărescă influența lor în pământul sfânt. Rușii indeosebi vor să adêncă și mai tere rădăcinile influenței lor în Palestina. Organul, prin care țin să eșecute acest plan al lor, este „*Societatea ortodoxă din Palestina*“. Societatea această lucrează de ani mulți cu succes, ca să consolideze prin instituțiuni umanitare și culturale pozițiunea ortodoxilor ruși în Palestina. Până acum această Societate are acolo numărôse case de peregrini și alte case, unde se pot adăposti de-odată 1200 de persoane; are 64 școle cu 7000 copii; are un spital, unde dîlnic se împărțesc 300 de indiviți cu ajutoare medicale. Societatea are un venit curat anual de 450,000 ruble, din care anul trecut a împărțit printre ortodoxi 300,000.

Turburările studentesci din Rusia. Din *Kiev* se anunță, că mișcările studentesci de acolo inspiră îngrijiri mult mai mari, decât cele din *Petersburg*. În *Kiev* e vorba despre o adevărată revoluția, față cu care autoritățile se dovedesc incapabile. Guvernatorul s'a văduț silit a cere pe sêma poliției ajutorul armatei. În urma această studenții au trimis o deputația la guvernator și i au promis, că turburările vor în-ceta, îndată ce armata va fi retrasă. Guvernatorul a cedat rugării, d'er înzadar. Mișcarea a durat mai departe: ferestriile caselor au fost sparte, galantarele prăvaliilor devastate și în urmă s'au produs ciocniri sângerôse. În urma această armata a fost consignată din nou și după lupte esarecbate au fost areștați 400 de studenți. Peste tot se observă, că studenții din provinciă sunt mult mai înverșunați decât cei din *Petersburg*.

Flori scumpe. La *Anvers* a avut loc o esposiția de flori. Au fost premiate orchidele. Mult s'a admirat orchidea numită „*Odontoglossus*“. Un amator a vrut să cumpere trei exemplare dintr'ênsa, oferind 100,000 lei. Oferta a fost respinsă, ca insuficientă.

Căsătorii de probă.

Vorbind despre căsătorii de probă, cetitorii vor crede, pôte, că se tractează de anumite obiceiuri escentrice din cine scie ce țără depărtată și sêlbatică. Lucrul însă nu este așa. Imoralul obicei al căsătoriilor de probă există și încă în dimensiuni mari chiar în această țără. Mai ales acum, de când cu tôte forțele puterii de „stat național maghiar“ se lucrează la dărîmarea credinței și deslipirea poporului de către biserică, căsătoriile de probă au început să ia întinderi.

Sub pretext, că bărbatul să aibă ocazia de-a studia firea fiitôrei sale soții, căsătoriile de probă trec înaintea poporului ca justificate, ér autoritățile politice nu le pun nici o pedecă în cale.

Un învățator ungar din comitatul *Coșioenei* scrie, că și în acel comitat căsătoriile de probă sunt la ordinea zilei, mai ales printre Ungurii din părțile *Calotei*, lângă *Huedin*. În comuna *Tiurea* (*Türe*) dice, că în decurs de patru ani au fost încheiate numai patru căsătorii legiuite, pe când căsătorii de probă s'au întemplat în acelaș period de timp 25—30. Un fecior din sat a avut până acum 8 neveste. Părîinții în cele mai multe casuri n'au scire despre evenimentul, ce se prepară, până când se pomenesce, că fetele lor au dispă-

rut de acasă. Atunci se împacă cu starea lucrului și prin această căsătoria de probă dobêndesc aprobarea părinților. Acest obicei, care în acele părți numai de cinci ani a început a se incuiba în popor, după spusele amintitului învățator, s'a generalizat atât de mult, încât căsătoriile legiuite au început a deveni adevărați corbi albi în părțile apusene ale comitatului *Coșioenei*.

În comitatul *Bacica* căsătoriile de probă sunt și mai răspândite. Preotul *Dr. Stefan Tumbasz* atribue cauza acestor imoralități articolului de lege XL din 1868, prin care celor obligați la serviciu militar li-se impune să-și cêră concesiune spre a-se puté însura. Pentru a scăpa de sarcina acestor formalități, împreunate și cu ôrcării chelneji, Șocații din *Bacica* au introdus căsătoriile de probă, carî se fac pe față și cu mari ceremonii. Se fac pregătiri pentru nuntă, întocmai ca și cum s'ar tracta de-o căsătorie legală, ér în ziua, când fata e dusă la casa feciorului, rude-niile în haine de sêrbătore o înșoțesc în trasuri, trăversând stradele de-alungul în sunetul muzicii. Urmază apoi nunta, care durează 2—3 zile, adevă până când se golesce butoiul. Amintitul preot spune, că dupăce tôte încercările lui de a stîrpi acest obicei au rămas fără rezultat, s'a adresat cu o petiția către vice-spanul, rugându-l să sisteze aceste scandalôse nunți, prin cari nascenle nelegiuite au luat atât de mari dimensiuni. Vice-spanul însă a răspuns, că nu pôte implini dorința preotului din cestiune, deo-ace nu-i stă în putere de-a împedeca ceremoniile nunților. Au fost casuri, dice preotul, când băieți abia de 17 ani și-au câștigat neveste pe această cale.

Și printre *Români din Bănat* sunt în us căsătoriile de probă. În cestiunea această vedem publicăți în „*Budapesti Hirlap*“ o serie de articuli, subscrisi de *Dr. Siegescu Jozsef*, care cu avântul puțin potrivit al unui romanțier descrie, cum se fac căsătoriile de probă între *Români din Bănat*. El dice, că în fiă care comună din Bănat se află câte-o babă bătrână, numită „vrăjito-re“, carî mijlocesce căsătoriile de probă. Acestea sunt, dice, adevăratele urzitoare ale căsătoriilor de probă. Amintesc mai multe casuri, ce spune, că le cunôșce din propria experiență, susținând, că demoralizația s'a înrădêcinat atât de mult în popor, încât tineri de câte 17—18 ani se simt nenôro-ciți, decât până la acea etate n'au avut încă nici o nevestă. Din cauza această tinera generația e în mare decadentă trupescă și progenitura ca vai de ea.

„Instituția căsătoriilor de probă, dice, amenință cu nimicire poporul român din Bănat. Datele statistice dau probe, că situația e ne mai tolerabilă. Numărul celor obligați la miliția e an de an mai mic, așa că nu va trece mult timp până când înseși cercurile militare vor face primii pași pentru curmarea acestor stări de lucruri“.

Stăm așa d'eră în fața unui pericol, față cu care autoritățile politice n'au întreprins până acum nici un pas. Autoritățile bisericesci de-asemenea puțin au putut face, căci deși pentru combaterea concubinagiului s'au luat măsuri în diferite rânduri, nefiind însă sprijinite din partea autorităților politice, nisuințele lor, cum se vede, au fost în mare parte lipsite de efectul dorit.

Acestea sunt, cum am diș, urmările politice actuale de stat, de-a înstreina poporul de către biserică și a-l împinge pe căile păgânismului și imoralității. Cu această politică, după cum a început deja să se dovedescă, se va puté ajunge la nimicirea populațiunei, d'er nu la întemeierea „statului național“.

Învățătorii și muzica.

Despărțământul Sibiiu al Reunii unei învățătorilor români gr. cat. din archidiecea română unită în adunarea generală de astă-tômnă a adus un conclud în sensul, ca să fiă rugat Consistoriul din *Blașiu*, ca în

vara acestui an să deschidă un curs de muzică de șese săptămâni, la care învățătorii să aibă ocaziunea de-a se iniția în cunoștințele muzicii și astfel să fie în stare de-a propaga cu mai mult succes muzica vocală și instrumentală în popor. S'a hotărât totodată, ca și celelalte despărțăminte ale Reuniunii să fie rugate a se alătura la acest salutar conclud.

În urma acesteia, președintele despărțământului sibiian, de d-l Comon Gligor, a adresat prin d-nii protopopii tuturor președinților despărțământelor următoarea circulară:

Desp. Sibiu al Reuniunii inv. din Arhidieceasa noastră, în adunarea sa dela 26 Oct. a. c. între altele a adus și următorul conclud:

„Magnif. dn Iuliu Bardoși insp. școl. reg. în pens., considerând, cumcă atât muzica vocală, cât și cea instrumentală nu este propusă în măsură nici baremî suficientă în școlile noastre populare, ceea ce provine de acolo, fiindcă nu toți învățătorii sunt inițiați în privința acesteia în măsură recerută — propune, ca pentru delăturarea acestei scaderi să se rōge Prea Veneratul Consistor Metropolitan, ca să deschidă în vara anului 1899 un curs sopleto de muzică de 6 săptămâni în Blăși, deorece cunoscut lucru este, cumcă muzica nobilităză inima și simțul, stărnesc pietatea religioasă și influențază mult la ridicarea cultului divin și astfel învățătorii inițiați fiind în cântul figurat vor pute mai ușurîntă organiza corurile cu școlarii și adulții.

„Adunarea primesce propunerea și decide a se recerca toate despărțământele din arhidieceasă, ca și dēnsele să sprijinescă din toate puterile cauza prezentă prin reprezentanții la locurile complete.

Comunicându-vă acest conclud de mare însemnătate pentru noi învățătorii, Vă rog, domnule președinte, să cădeți de acord cu despărțământul nostru, aducēnd conclud în alunarea desp. d-vestră, precum și a trimite la Prea Veneratul Consistor o reprezentanție în acest sens.

Totodată Vă rog să binevoiți a răspunde și la recercarea presidentului acestui despărțământ de dno Sibiu 10 Iunie 1898 Nr. 8—1898. în cauza edărei unei foi pedagogice.

În numele desp. Sibiu al Reuniunii.

Coman Gligor,
președinte.

O întēmpinare.

D-l avocat Eugen de Lemeny din Brașov apelază la ospitalitatea dīarului nostru, rugându-ne a da loc unui articol, ce l'a adresat d-sa „Tribunei Poporului“ din Arad în calitate de „fundator“ al ei, despre care însă această fōiă n'a voit să ia nici o notiță. Cestiunea, ce se tractēază în acel articol fiind de însemnătate și urmând noi principiul de a scuti libertatea manifestării opiniunilor în scopul leal de a aduce o lămurire sau o îndreptare, dăm loc articolului, ce ni-l trimite d-l Lemeny, față cu care ne abținem de orice observație critică din parte-ne, lăsând ca cettitorul nepreocupat să apretieze însuși vederile și părerile autorului.

Stimate D-nule Redactor!

În urma articolului „Știri tendențioase“ apărut în n-rul din 27 Martie (8 Aprilie) a. c. al „Tribunei Poporului“, m'am simțit și eu îndemnat a lua poziție față de lupta nedemnă, dēr cu atât mai crâncenă, pe care o pōrtă și în parte a purtat-o „Tribuna Poporului“ în contra actualului metropolit al Sibiului și în contra arhimandritului Hamsea din Arad.

Astfel am adresat la „Tribuna Poporului“ un articol datat din 11 Aprilie a. c. st. n. în care într'un mod foarte obiectiv am criticat ținuta nunitului jurnal în cauza mai sus pomenită, și tot de-odată părăndu-mi-se ținuta „Tribunei Poporului“ foarte suspectă în cestiunea alegerei de episcop al Aradului, am cerut unele deslușiri, cari ar fi putut împrăști nedumeririle mele. La toate acestea m'am simțit îndreptățit pe de-

parte pentru aceea, că am fost până în ziua de astăzi aderenț sincer al „Tribunei Poporului“, ēr pe de altă parte pentru aceea, că sunt fundator al acestui dīar. „Tribuna Poporului“ tot pe atâta este fōia mea, după cum este a orî și cărui alt fundator, și astfel nici prin mințe nu mi-a trecut, că redacțiunea acestei foi ar fi în stare a închide colōnele sale înaintea articolului meu, decă le-a desohis pentru legiōne de articole, de multe-orî de o proveniență foarte dabiă.

Ceea ce nu am așteptat, s'a întēmplat. „Tribuna Poporului“ deși de vre-o 10 zile este în posesiunea articolului, tace tăcerea pescelui! Ba ce este mai mult, la o telegramă a mea espedată Vineri în 21 April a. c., în care am întrebat, decă mi-se publică articolul meu sau nu, nici măcar de un răspuns nu m'a învrednicit!

Sub astfel de împrejurări îmi permit, D-le Redactor, a Vē ruga să binevoiți a publica articolul meu adresat „Tribunei Poporului“, pe care îl alătur aici:

Brașov, 11 Aprilie 1899.

Onoratei Redacțiuni a

„Tribunei Poporului“.

De luni întregi decurge în jurnalistica noastră o luptă înverșunată, care mai întâi s'a învērît în jurul umplerii scaunului de metropolit al Sibiului, ēr mai târziu s'a încins din nou în privința umplerii scaunului episcopesc de Arad, respective în privința persoanei viitorului episcop de Arad.

Marea ocupațiune, de care mă bucur, nu mi-a permis a urmări toate fazele acestei lupte în toate foile noastre naționale; ca aderenț sincer și fundator al „Tribunei Poporului“ însă mi-am ținut de datorință a ceti dīlic „Tribuna Poporului“ și a mă informa despre mersul, care îl face cauza noastră națională înaintea sēu îndērēt, și astfel am fost silit a ceti o mulțime de articoli, mai mult sēu mai puțin importanți, relativ la această luptă, cari s'au publicat aprōpe dīlic în dīarul nostru.

În privința acestor articoli, scriși cu o pasiune estraordinară pentru un jurnal, care nu vesece să fā local, și dorește a fi privit ca universal într'apărarea marilor interese naționale, mi-am format eu în tăcere părerea mea, care sincer să vi o spun, nu este măgulitoare pentru dīarul nostru, fiind părerea mea modestă aceea, că acei articoli au fost îmbrăcați într'o haină foarte tendențioasă. Numărul din 27 Martie (8 Aprilie) a. c. al „Tribunei Poporului“ mă face însă să es din rezerva, pe care am observat-o până în ziua de astăzi.

Înainte de a vē dovedi adevērul aserțiunilor mele de mai sus, sunt silit a vē preciza în prima liniă punctul meu de vedere personal, pe care l'am avut în luptele sus pomenite, ēr în al doilea rēnd veți permite ca să vē descriu punctul de vedere, pe care avea să-l ocupe după a mea părere dīarul nostru tot în acea materie.

Ce privește persoana mea, trebuie să vē declar, că eu sunt de confesiunea greco-catolică și că decī pentru mine nici lupta decursă în privința alegerei de metropolit, nici lupta, care decurge pentru alegerea de episcop nu are absolut nici un interes confesional; dēr nu au pentru mine acelea lupte interes nici privat, căci eu nu stau cu familia Mețianu în nici o legătură de prietnie, ba ași pute afirma, că o parte a familiei Mețianu observă față de mine o atitudine mai mult rea, decăt binevoitoare; veți înțelege și veți crede decī, că eu în această cestiă sunt cu desăvērșire imparțial și că eu am considerat și consider luptele acelea numai și numai din punctul de vedere al intereselor naționale.

Ce privește ținuta, pe care, după a mea părere, avea să o observe în materia din cestiune „Tribuna Poporului“, trebuie să vē declar, că fōia noastră nu numai că s'a călăzrit în apretierea acelor lupte de vederi așa de puțin obiective, încăt mi-a sugerat credința, că este foarte mult interesată în cauza, dēr s'a angajat în acelea lupte cu o vehemență atât de elementară, încăt motivele psihologice ale aceleia sunt pentru mine absolut ne-spl-cabile. „Tribuna Poporului“ este, sēu cel puțin a fost până acuma un organ național seris pentru toți Românii fără deosebire de confesiune. În această calitate a sa, „Tribuna Poporului“ avea să jōce în luptele electorale confesionale, cari parte au decurs, parte decurg încă, rolul de cronicar și nu avea să ia parte activă la acelea, decăt numai în cazul, decăt interesele naționale, mai înalte ca cele confesionale, ar fi pretins această. Această atitudine, după părerea mea singură corectă, nu a observat-o „Tribuna Poporului“ în materia din cestiune,

ci în lipsa vre-unui postulat național, la aparență fără nici o cauză s'a aruncat cu o vehemență neobișnuită și dēmnă de o cauză mai bună în învălmășela luptelor electorale, luptând fără nici un motiv vizibil pentru un partid și combatēnd ērăși fără nici un motiv vizibil — de multe-orî cu arme puțin alese, — pe celalalt partid, și pierdēnd prin această mult din stima și respectul, pe care îl avea mai înainte înaintea Românilor de bine ca organ imparțial și obiectiv.

Sunt dator a vē dovedi adevērul afirmațiunilor mele; subtragēndu-mē acestui obligament, voi tracta mai întâi pe scurt despre alegerea de metropolit, și apoi voi trece la campania electorală, care decurge acuma și va veseli inimile Românilor de bine încă până la săptămâna Pascilor.

Devenind vacant scaunul metropolitan din Sibiu, singurii candidați de metropolit, cari puteau fi luați în serios, au fost episcopul Mețian și episcopul Popea. „Tribuna Poporului“ din capul locului s'a întrepus pentru alegerea episcopului Popea, ceea ce nu-i pōte lua nimenea în nume de rēu, avēnd și un dīar dreptul liberei opiniuni, ca și ori-care individ; și „Tribuna Poporului“ de sigur pentru aceea s'a pus pe partea episcopului Popea, fiindcă era convinsă, că acela este mai apt și mai demn de cārjea arhiepiscopescă.

Eu, drept să Vē spun, am fost într' un cāt-va de altă părere. Noi Românii nu prē suntem obișnuiți a auzi dela prelații noștri români multe bune, și pentru aceea ne-am obișnuit a nu aștepta dela ei fapte naționale. Totul, ce cerem dela ei, este să nu ne facă prin ținuta sēu prin faptele lor pagube naționale, așa cred, o cerere destul de modestă, cu care se pōte mulțami numai un popor așa de aservit, cum suntem noi Românii din Transilvania și Ungaria.

Ori-cine cunoște stările noastre desperate în privința celor mai înalte graduri hierarhice îmi va da drept, decă voi clāsifica pe prelații noștri bisericesci de ambele confesiuni în două categorii, și anume voi pune în prima categoria pe prelații, cari nu ni-au făcut nici un bine și nici un rēu, ēr în categoria a doua voi pune pe acei prelați, cari nu ni-au făcut nici un bine, dēr ni-au făcut rēu.

O a treia clasificățiune eu în cestiă aceasta nu cunosc; trebuie însă să declar, pentru-ca să nu mă espun unei scărmanări generale din partea tuturor organelor române diecesane și arhidiececane, că eu noțiunile de bun și rēu le aplic în sensul politiceii militante și nu-mi vine în minte de-a trage cu această ocaziune la îndolă meritele tacite, pe cari și le va fi câștigat unul sēu altul dintre prelații noștri pe diferitele terene ale vieții noastre publice. Asupra cestiunii prelaților în general, o cestiune, care trebuie sulevată, îmi voi permite a reveni cu o altă ocaziune. De asta-dată mă mărginesc a-mi face observările mele cu privire la cele ce se petrec și în parte s'au petrecut în Arad.

După categoriile, pe cari le-am construit mai sus, eu trebuie să socotesc pe episcopul Popea între prelații, cari nu ni-au făcut nici un bine și nici un rēu. Nu am avut fericirea de a cunoște pe episcopul Popea în persoană, dēr și de a avea onōrea această, cunoștința mea cu Prea Sfinția Sa ar fi fost de o natură foarte superficială, așa încăt mi-ar fi fost imposibil de a-mi face o judecată în privința caracterului sēu; atâta însă stă, că episcopul Popea, după câte — multe puține — am auzit despre el, este un caracter integru și Român bun.

Contracandidatul episcopului Popea a fost actualul metropolit Mețianu. Despre acest prelat am auzit și rele dēr, ceea ce trage mai greu în cumpănă, am auzit și bune.

Rēul, pe care l'a adus episcopul Mețianu asupra națiunii române, l'a descris „Tribuna Poporului“ în cōiori atât de vii, încăt aș duce nu buha, dēr lilieci la Athena, decă m'ași ocupa cu această parte a activității Escelenței Sale. Nu-mi convin multe câte a făcut episcopul Mețianu, dēr ca om cu simț de dreptate, trebuie să recunosc cu mulțamită, că dela timpurile fericiteului Baron de Șaguna episcopul Mețianu a fost singurul, care a avut curajul bărbătesc de a lua parte activă la o demonstrațiune națională. S'a întēmplat această atunci, când Românii grupați în jurul „Tribunei Poporului“ au convocat o adunare națională la Arad pentru ca să deștepte cercurile noastre conducătoare din letargia, care le făcea pe acestea incapabile de ori-ce acțiune. În acelea timpuri, cam grele pentru aderenții „Tribunei Poporului“, timpuri, în cari cea mai mică înjurătură adresată aderenților fōiei noastre era „conventiculiști“, dēr nu ne cruțau nici cu epitete ca „trădător de nēm“, fostul episcop Mețianu a

fost acela, care a avut curajul bărbătesc nu numai față de Unguri, ci și față de Români, de a da binecuvēntarea sa arhiepiscopescă acelei adunări naționale. Himne de laude, cum de mult nu s'au auzit la adresa unui prelat român, au fost mulțamite pentru această faptă națională a episcopului Mețianu.

Nu sunt în pozițiunea de a mă pute convinge într' un cāt a pōcōuit episcopul Mețianu în cestiuni naționale, atâta însă stă, că să fi avut pēcate cāt de mari, pe toate le-a expirat prin acea faptă națională. Considerând mai departe, că episcopul Mețianu dela pomenita adunare națională nu a comis nici un pēcat național, care i-s'ar fi putut imputa din ore-care parte, episcopul Mețianu în timpul când a devenit vacant scaunul de metropolit a avut nu numai un caracter național nepătat, dēr s'a dovedit de un bărbat cu energiă de acțiune. Această din urmă calitate a episcopului Mețianu m'a făcut pe mine să simpatizez mai mult cu alegerea de metropolit a episcopului Mețianu, decăt cu aceea a episcopului Popea, căci deși mă închin înaintea tuturor calităților personale ale episcopului Popea, îmi lipsesc la el energiă de acțiune, dēr cinstea pasivă, care se manifestă în a nu comite nici o faptă nenațională, după modesta mea părere încă nu este calificățiune destulă pentru demnitatea de metropolit. „Tribuna Poporului“ a fost de altă părere, din care împrejurare însă nu-i pot face nici o imputare. Ceea ce însă sunt silit a-i imputa „Tribunei Poporului“ este modul de luptă foarte brut și respingător, pe care l'a ales în ultima campanie electorală.

Acest mod de luptă trebuie să-l condamn în prima liniă pentru aceea, că „Tribuna Poporului“ datorea, după cum am spus mai sus, cu recunoștință episcopului Mețianu, și decī obvenind între ea și între episcopul Mețianu divergențe de vederi principale, fōia noastră avea să combată pe numitul episcop cu arme obiective și loiale, căci după părerea mea nerecunoștința politică este un pēcat foarte mare, care pōte produce efecte psihologice foarte desastrose pentru națiune.

Dr. Eugen de Lemenyi,

(Va urma)

avocat.

ULTIME ȘIRI.

București, 24 Aprilie — „Monitorul oficial“ de aži publică decretetele regesci prin care se primesce demisiunea cabinetului Sturdza și se numesc noul minister Cantacuzino.

București, 25 Aprilie. D-l Dimitrie Sturdza, fostul președinte de consiliu și ministru de esterne, și-a luat adio aži diminețā dela personalul acestui departament. După această întreg personalul a fost primit de d-l Ioan Lahovary, noul ministru de esterne. Tot astăzi au luat în primire și ceilalți noi miniștri departametele lor.

După amiazi s'a ținut primul consiliu ministerial sub presidența d-lui G. Gr. Cantacuzino, care s'a ocupat de mișcarea administrativă. Se fac mari schimbări în funcțiunile superioare administrative.

București, 24 Aprilie. Secretar general al ministeriului cultelor și instrucțiunii publice a fost numit d-l Emil Pușcariu, profesor la facultatea de medicină și director al institutului bacteriologic din Iași.

(Pentru a treia-oră un compatriot al nostru ocupă acest înalt port și tot sub conservatori. Mai întâi a fost în acest post d-l Dr. Teodor Nica (1874—1875), apoi d-l D. A. Laurian (la 1888) și acum Dr. E. Pușcariu.)

Literatură.

„Pintea Viteazul“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteaganul. Această, pe cāt scim, e cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisiri din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Se află de vândare la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov și la autorul în Reteag (Retteg). Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.).

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Bursa de mărfuri din Budapesta.
din 19 Aprilie n. 1899

Săminte	Calitatea per Hect.	Prețul pe 100 ohlogr	
		dela	până
Grâu Bănăţenesc	80	9.40	9.60
Grâu dela Tisa	80	9.55	9.70
Grâu de Pesta	80	9.50	9.60
Grâu de Alba-rega a	80	9.90	10. —
Grâu de Bácska	80	—	—
Grâu ung. de nord	80	—	—
Grâu românesc	80	—	—

Săminte vechi ori nouă	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul pe 100 ohlogr	
			dela	până
Săcară	nutreţ	70-72	7.05	7.20
Orz	de vinars	60-62	6.20	6.55
Orz	de bere	62.64	6.60	7.40
Ovăş		84.66	7.60	8.40
Cucurus	bănaş.	89.41	5.80	6.15
Cucurus	altă soi	75	—	—
Cucurus	"	78	—	—
Hirişcă	"	—	—	—

Produse div.	Societ.	Cursul	
		dela	până
Sem. de trif.	Lupină ungar transilvană	42	52
	bănăţenă	—	—
	roşia	37	39
Oileu de rap.	dela Posta	52	53
Oileu de in	dela ţeră	—	—
Uns. de porc	sfântă	47	47.50
Slănină	afumată	49	50
Său		—	—
Prune	din Bosnia în saci	9.25	9.50
	din Serbia în saci	8.25	8.50
Lăctar	slavon nou	13.50	14.50
	bănăţenesc	12.50	13. —
	din Ungaria	—	—
Nacl	unguresc	—	—
Gogoşi	sărbesci	—	—
Miere	brută	—	—
	galbină strecurată	—	—
Ceară	de Rosenau	—	—
Spirit	brut	—	—
	Drojdiţe de apirt	—	—

Bonuri rurale croate-slavone	96.50
Impr. ung. cu premii	164.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	100.45
Renta de hârtie austr.	100.10
Renta de aur austr.	119.85
Losuri din 1860.	139.65
Acții de-ale Băncii austro-ungară	920.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	332.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	356.—
Napoleonori	9.56
Mărci imperiale germane	58.59
London vista	120.43 1/2
Paris vista	47.40
Rente de corone austr. 4%	100.50
Note italiene	44.45

Cursul pieței Braşov.
Din 25 Aprilie 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.47	Vënd.	9.49
Argint român. Cump.	9.40	Vënd.	9.44
Napoleon'ori. Cump.	9.52	Vënd.	9.54
Galbeni	5.63	Vënd.	5.66

Numai pentru particulari se trimite postavuri.

Un Coupon de 3.10 metri lung, suficient pentru o garnitură de haine bărbătesci costă numai

fl. 2.80	stofă bună	lană curată.
fl. 3.10	" "	
fl. 4.80	" "	
fl. 6. —	" "	
fl. 7.75	" fină	
fl. 9. —	" mai fină	
fl. 10.50	" foarte fină	
fl. 12.40	" englezescă	
fl. 13.95	" Kamgarn	

Depozitul fabricii de postav **Kiesel-Amhof in Brünn.**
Mostre gratis și franco. — Liferatie conform mostrei.

P. T. public se face atent, că cumpărând direct dela fabrică, are mare avantaj.

Spre lămurire următoarele: Adolf Kraus, comerciant de postavuri în Budapesta și croitorului pentru comande făcute la el de fl. 10.— un pantalon cu 50 cr., de fl. 20, un costum cu 1 fl., de fl. 60, un costum fin gratis.

Afară de acesta are croitorul rabat 3 fl.— per metru și 20%.

Aceste toate le plătesce particulari, cari comandă haine la croitor după cartea de mostre a lui Adolf Kraus.

18—24.109.

TELEGRAM.

Mare asortiment de încălțăminte
pentru bărbați, dame, băieți și copii.

Ghete cu șinore elastic și cu nasturi, cel mai nou fason francezesc și englezesc.

Noutățile cele mai fine de galanterie.
Prețuri originale.

Au sosit ghete negre și colorate dela renumitele fabrici privilegiate

Fondată în 1877. **S. E. & H. MICHELSTÄDTER** Fondată în 1877.
VIENA, Leitomischl, și Wlassin.

Mare asortiment de ghete pentru bărbați „Triumph-Schuhe“ patentate. Ce pôte fi mai bun și practic în lume. Încălțatul și desculțatul lesne. Incheie elastic. Patentate în toate statele din Europa.

Garanție pentru material și durabilitate. Dela 5 fl. în sus. Singură vëndare la **Filială, Strada Porții Nr. 16 (Hotel Baross).**

Se execută orî și ce reparaturî prompt și solid. Tot soiul de ghete se curăță pe cale chimică. Se trimite la toate stațiunile, și în România cu rambursă. La comande peste 20 fl franco de porto. — Prețuri curente gratis și franco.

Se garantează pentru lucru solid și durabil.

După faime lățite de concurență rog **On. public** a face o încercare spre a se convinge, că susnumita fabrică dela fondarea ei numai prin soliditate și-a câștigat un renume în lume, precum și în România. În filialele fabricii prețurile sunt imprimare pe talpa ghetei, astfel că străinii sunt feriți de a plăti mai mult.

Rugându-mă de o cercetare numărösă, sunt cu totă stima

Iosif Stauber,
567,3—10. conducătorul filialei, Strada Porții (Hotel Baross) Nr 16.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 5 cr. se vînde la librăria Nic. I. Ciureu și la Eremias Nepoții.

PUBLICAȚIE.

Se aduce la cunoștința publică, că după ce Inaltul Minister reg. ung. de finanțe prin organele sale de controlă a făcut revisia losurilor clasei I, a loteriei a IV-a de clasă reg. ung. priv. sau predat losurile colectorilor principali spre vëndare.

Planul loteriei aprobat de Inaltul Ministeriū reg. ung. de finanțe, se publică:

Planul Loteriei a IV-a clasă reg. ung. priv. 100,000 Losuri, 50,000 câștiguri.

Clasa întâie		Clasa a doua		Clasa a treia.		Clasa a șesa.	
Depunere 12.— corone.		Depunere 20.— corone.		Depunere 32.— corone.		Depunere 24.— corone.	
Tragerea în 18 și 19 Maiu 1899		Tragerea: în 14 și 15 Iunie 1899.		Tragerea: în 11, 12 și 13 Iulie 1899.		Tragerea: din 13 Sept până la 11 Octob. 1899	
Câștiguri	Corone.	Câștiguri:	Coroee	Câștiguri:	Corone.	Cel mai mare câștig în cas favorabil	
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000	1.000,000 (Un MILION)	
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000	CORÓNE.	
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000	1 prem. 600000 600000	
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000	1 căș. à 400000 400000	
3 à	2000 6000	3 à	3000 9000	3 à	10000 30000	1 à 200000 200000	
5 à	1000 5000	5 à	2000 10000	5 à	5000 23000	1 à 100000 100000	
8 à	500 5000	8 à	1000 8000	8 à	2000 16000	1 à 60000 60000	
30 à	300 9000	20 à	500 10000	10 à	1000 10000	1 à 40000 40000	
50 à	100 5000	60 à	300 18000	70 à	500 35000	2 à 30000 60000	
2900 à	40 116000	390 à	80 312000	4900 à	140 637000	3 à 20000 60000	
3000 câșt.	Corone 240000	4000 câșt.	Corone 478000	5000 câșt.	Corone 898000	20 à 10000 200000	
Clasa a patra.		Clasa a cincea.		Câștigul care se va trage la urmă din aceste 480 cașetă premii.			
Depunere 40.— corone.		Depunere 32.— corone.					
Tragerea în 2 și 3 August 1899.		Tragerea în 23 și 24 August 1899.		1 à 20000 200000			
Câștiguri;	Corone.	Câștiguri:	Corone.	1 à 100000 100000			
1 à	90000	1 à	100000	1 à 60000 60000			
1 à	30000	1 à	50000	1 à 40000 40000			
1 à	20000	1 à	20000	2 à 30000 60000			
1 à	15000	1 à	15000	3 à 20000 60000			
3 à	10000 30000	3 à	10000 30000	20 à 10000 200000			
5 à	5000 25000	5 à	5000 25000	50 à 5000 250000			
8 à	2000 16000	8 à	2000 16000	400 à 2000 800000			
10 à	1000 10000	10 à	1000 10000	720 à 1000 720000			
70 à	500 35000	70 à	500 35000	1000 à 500 500000			
3900 à	170 663000	3900 à	200 780000	27800 à 200 5560000			
4000 câștiguri	Corone 934000	4000 câștiguri	Corone 1061000	30000 Câștig și premii cor. 9550000			

Tragerea câștigurilor clasei I, va avé loc în 18 și 19 Maiu a. c. în prezența oficiului de control reg. ung. și a unui notar public reg. în Salónele Redutei. Losurile se capetă la toți colectorii loteriei de clasă reg. ung. priv.

Budapesta, 16 Aprilie 1899. **LONYAY. HAZAY.** **DIRECȚIUNEA Loteriei de clasă reg. ung. privilegiate.**